

УДК 378.147:811.111'25:004.8

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4\(46\)-1507-1521](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4(46)-1507-1521)

Маліновський Ілля Вікторович викладач кафедри англійської мови та прикладної лінгвістики, Навчально-науковий інститут іноземної філології, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0009-0009-5624-7137>

Білюк Інна Леонідівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та прикладної лінгвістики, Навчально-науковий інститут іноземної філології, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, <https://orcid.org/0000-0002-7409-6100>

АНГЛОМОВНА ІТ-ТЕРМІНОЛОГІЯ: ПРОБЛЕМИ ЗАСВОЄННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Анотація. Стаття присвячена комплексному аналізу специфіки англійської ІТ-термінології та викликам її засвоєння й перекладу в умовах сучасного освітнього процесу. Актуальність дослідження полягає у стрімкій цифровізації та домінуючій ролі англійської мови як першоджерела технічних інновацій, де точність термінологічного обміну є критичною задля забезпечення працездатності програмного забезпечення.

У статті детально розглянуто лінгвістичні характеристики галузі: термінологічну нестабільність, наявність аббревіатур, та явище «термінологічної надмірності». Основну увагу приділено стратегіям перекладу, серед яких виокремлено експлікацію, еквівалентний переклад, калькування, транскрибування та транслітерацію. Доведено, що використання описового методу на початкових етапах навчання підвищує рівень розуміння технічних процесів. Розглянуто механізм «фонетичної мімікрії», який розглядається не як помилка, а свідомою стратегією професійної ідентифікації в ІТ-спільноті.

Автори наголошують на важливості застосування інтегрованого підходу, де вивчення термінологічних одиниць відбувається у нерозривному зв'язку з фаховими дисциплінами через роботу з автентичними матеріалами, кодом, README-файлами та API-документацією. Зроблено висновок, що сучасна підготовка фахівців має зміщувати акцент із механічного засвоєння на розвиток критичного мислення та здатність свідомо обирати мовний реєстр залежно від ситуації та контексту. Окремо звернуто увагу на роль інноваційних інструментів, таких як CAT-системи та

ШІ-моделі (ChatGPT-4), які можуть прискорити роботу перекладача, але потребують обов'язкової верифікації експертом. Стаття пропонує методичні рекомендації, що сприяють формуванню професійної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах динамічного технологічного ринку.

Ключові слова: аббревіатури, CAT-інструменти, IT-термінологія, переклад, професійна компетентність, стратегії перекладу, терміносистема, цифровізація, штучний інтелект.

Malinovskyi Illia Viktorovych Lecturer, Department of the English Language and Applied Linguistics, Educational and Research Institute of Foreign Philology, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0009-0009-5624-7137>

Biliuk Inna Leonidivna PhD in Philology, Associate Professor, Department of the English Language and Applied Linguistics, Educational and Research Institute of Foreign Philology, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, <https://orcid.org/0000-0002-7409-6100>

ENGLISH-LANGUAGE IT TERMINOLOGY: CHALLENGES IN ACQUISITION AND TRANSLATION WITHIN THE EDUCATIONAL PROCESS

Abstract. This article is devoted to a comprehensive analysis of the specific features of English-language IT terminology and the challenges involved in its acquisition and translation within the context of the modern educational process. The relevance of the study lies in the rapid digitalisation and the dominant role of the English language as the primary source of technical innovations, in which the accuracy of terminological exchange is critical to ensuring the functionality of software.

The paper examines in detail the linguistic characteristics of the field: terminological instability, the use of abbreviations, and terminological redundancy. The focus is on translation strategies, among which explication, equivalent translation, calquing, transcription and transliteration are highlighted. It is demonstrated that the use of the descriptive method in the early stages of learning enhances the level of understanding of technical processes. The mechanism of 'phonetic mimicry' is examined, which is viewed not as an error but as a conscious strategy of professional identification within the IT community.

The authors emphasise the importance of adopting an integrated approach, in which the study of terminological units is inextricably linked to specialist disciplines through the use of authentic materials, code, README files and API

documentation. It is concluded that modern training of specialists should shift the emphasis from rote learning to the development of critical thinking and the ability to consciously choose a register of speech depending on the situation and context. The role of innovative tools, such as CAT systems and AI models (ChatGPT-4), which can speed up a translator's work but require mandatory verification by an expert, is highlighted separately. The article offers methodological recommendations that contribute to the development of professional competence among higher education students in the context of a dynamic technological market.

Keywords: abbreviations, CAT tools, IT terminology, translation, professional competence, translation strategies, terminology system, digitalisation, artificial intelligence.

Постановка проблеми. В епоху глобальної цифровізації галузеві терміни характеризуються високим ступенем спеціалізації, точності та однозначності, адже вони покликані забезпечити ефективну професійну комунікацію. Сфера інформаційних технологій відіграє провідну роль на сучасному ринку праці та розвитку сучасної економіки. Важливо, щоб термінологія відповідала вимогам запиту у питанні працевдатності програмного забезпечення, адже однозначність значень лексичних одиниць є критично важливою для обміну інформацією та перекладу термінів у таких напрямках, як програмування, кібербезпека, штучний інтелект та вебробота.

Оскільки переважна більшість ІТ-термінів має англійське походження, процес їхнього засвоєння здобувачами освіти супроводжується низкою труднощів. Складність полягає не лише у великій кількості спеціалізованих лексичних одиниць, а й у таких специфічних лінгвістичних характеристиках галузі як наявність багатозначності та термінологічної варіативності, насиченість тексту аббревіатурами та скороченнями, а також надзвичайно висока динаміка оновлення лексичного складу.

Фундаментальною складовою професійної компетентності майбутнього фахівця є ефективне опанування цієї терміносистеми. Основна проблема полягає у необхідності пошуку адекватного відповідника у цільовій мові, уникаючи при цьому сліпого калькування, що може призводити до спотворення змісту.

В освітньому процесі це набуває особливої актуальності, оскільки ефективне опанування англійської ІТ-термінології є важливою складовою формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Сучасний переклад у сфері ІТ вже не обмежується класичними науковими текстами. На сьогодні основний ресурс складає практично орієнтований матеріал: код, інтерфейси, технічні специфікації та API-документація, яка характери-

зується широким використанням спеціалізованої термінології, символів, команд і скорочень. За такого контексту перекладач не має права на неточність, оскільки будь-яка помилка загрожує некоректною роботою програмного забезпечення, втратою критичних даних або порушенням комунікації між користувачем і системою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє сфокусувати увагу на складнощях засвоєння ІТ-термінології зумовлених швидким розвитком технологій у курсі ESP (English for Specific Purposes), де термінологічний бар'єр впливає на мотивацію та демонструє спільні та відмінні риси у підходах за Бреттом Бекером [2]. Твердження Х. Бастуркмен [1] про необхідність розмежування суто лінгвістичного аналізу до вивчення галузевих термінів та їхнього засвоєння крізь призму педагогічної передачі заслуговує окремого акцентування, адже, як зазначає дослідниця, поле спеціалізованого реєстру досі залишається недослідженим, а саме опанування спеціалізованої лексики може відбуватися в різних дисциплінарних концептах. Аналіз Ф. Ніда, Ц. Цзігуан та С. Азіза [6] з прямим фокусуванням на навчанні здобувачів вищої освіти профільних спеціальностей дозволяє дійти висновку, що значна варіативність у перекладі відбувається через пряме копіювання та контекстуальну варіативність, в той час як жодна з них не може бути універсальною. Нових даних досягають Б. Левандовська-Томащук і Г. Павловський [5] визначивши, що використання GPT-4 суттєво прискорює роботу перекладача, проте результати все ж потребують обов'язкової верифікації фахівцем через схильність ШІ до «галюцинацій» та помилок у специфічній термінології.

Аналіз праць українських науковців свідчить, що комплексний підхід до утворення й впровадження ІТ-терміна, запропонований В. Завадською [9], передбачає його співвіднесення з явищем, сприйняття фахівцями, міжнародне поширення та закріплення у широкому вжитку з можливими семантичними змінами. Згідно з прогнозами І. Ходаревої та А. Ляшенко [13], ІТ-термінологія розвивається на перетині глобалізаційних та локалізаційних процесів. Зокрема, вважаємо слушним висновок про диференціацію методів перекладу (описовий переклад, транскодування, еквівалентний переклад та варіантні відповідники) проте цей підхід залишається переважно теоретичним і не верифікується повністю у межах реального навчального процесу. Переклад ініціальних абревіатур докладно описується В. Номировським та А. Лебедевою [11], що є релевантним для дослідження, адже абревіатури є найпроблемнішим сегментом ІТ-лексики для перекладу. Водночас, праці І. Суїми та О. Новікової [12], присвячені стрімкому оновленню термінології, а також механізм «фонетичної мімікрії», описаний О. Гончарук [8], дозволяють розглянути питання

проблеми засвоєння англійської ІТ-термінології крізь призму саме студентського академічного середовища як окремого комунікативного аспекта.

Мета статті полягає у проведенні комплексного аналізу специфіки ІТ-термінології та труднощів її засвоєння, а також у визначенні конкретних перекладацьких стратегій, що сприяють досягненню адекватності та точності у передачі технічних значень і формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. ІТ-термінологія на сьогодні становить один з найбільш динамічних пластів лексичної системи, де її переклад стає викликом для когнітивної інтеграції фахівця. Основне твердження О. Вюстера [7] про однозначну відповідність між змістом та терміном в межах ідеального стану терміносистеми повністю порушується через явище «*термінологічної надмірності*». В ІТ-сфері часто паралельно функціонують кілька варіантів позначення одного поняття (наприклад, *software* – «програмне забезпечення» / «софт»), що ускладнює процеси стандартизації та навчання. Крім того, спостерігаються розбіжності у класифікації понять, терміносистемах і підходах до опису процесів у різних ІТ-напрямах, а також у способах подання інформації, як-от у документації, інтерфейсах чи технічних специфікаціях. Вивчення технічної концепції разом із її мовною оболонкою зумовлює постійне здійснення ментального перекладу, що сповільнює формування професійної компетенції. Натомість, застосування ідей соціотермінології та підходів Марії Терези Кабре [3], дозволяє розглядати терміни не ізольовано, а як невід'ємну частину дискурсивних спільнот.

Розгляд проблеми у цьому аспекті дає змогу трактувати англіцизми та жаргонізми не як помилки, а як інструменти ідентифікації. У такому контексті штучне створення стандартизації термінів може суперечити природним механізмам функціонування ІТ-лексики у межах професійної соціалізації.

Запозичення загальноживаних слів (наприклад, *object, scope, stack*) та надання їм вузькоспеціалізованого значення є одним із суттєвих викликів для засвоєння термінології здобувачами освіти. Складність зумовлює і варіативність термінів, пов'язаних із власними назвами, брендами або назвами технологій, які часто не перекладаються або адаптуються лише частково. Значна кількість лексичних одиниць (наприклад, *Python, JavaScript, Docker, Kubernetes*) кваліфікуються як терміни, що потребують стратегії адаптації через транслітерацію або когнітивну інтерпретацію для збереження ідентифікації інструменту у межах міжнародних репозитаріїв (наприклад, *GitHub, StackOverflow*).

Окрему проблему становлять численні аббревіатури та скорочення (API, UI, UX, HTML, SQL), багато з яких мають кілька значень або не зафіксовані у словниках. Часто такі скорочення є контекстуальними або виникають у межах конкретного проекту чи документа, що значно ускладнює їхню інтерпретацію та унеможливує використання сталих глосаріїв.

Враховуючи це, традиційний переклад має трансформуватися у контекстуально-ситуативний, де акцент зміщується з лінгвістичної одиниці на термін як частину технічного процесу. При цьому диференціація офіційної термінології та професійного сленгу повинна здійснюватися шляхом аналізу частотності вживання термінів у реальній документації за допомогою інструментів корпусної лінгвістики. Це дозволить здобувачам освіти свідомо обирати мовний реєстр залежності від ситуативного контексту та оперативно діяти в умовах, в яких працює фахівець.

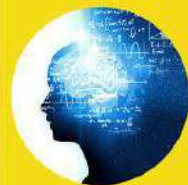
Отже, основні особливості перекладу та засвоєння в освітньому процесі англomовної ІТ-термінології полягають у необхідності максимально точної та однозначної передачі значення термінів. Досягнення адекватності перекладу ІТ-термінів в освітньому процесі забезпечується використанням різних перекладацьких стратегій, вибір яких детермінується як семантичною специфікою терміноодиниці, так і прагматичними завданнями навчання. До найбільш релевантних у цьому контексті належать:

1. **Експлікація або описовий переклад** [10] – це лексико-граматична трансформація, за якої одиниця мови оригіналу передається за допомогою розгорнутого словосполучення, що розкриває її зміст. Попри певну багатослівність, цей спосіб є доцільним у навчальному процесі для забезпечення первинного розуміння терміна.

У контексті ІТ-термінології описовий переклад застосовується переважно тоді, коли пряме запозичення може призвести до хибної інтерпретації, особливо у початківців. Наприклад:

- *middleware* – проміжне програмне забезпечення;
- *load balancing* – розподіл навантаження між серверами;
- *data mining* – процес виявлення закономірностей у великих масивах даних;
- *cloud computing* – використання віддалених серверів для зберігання та обробки даних;
- *machine learning* – методи навчання комп'ютерних систем на основі даних.

Варто зазначити, що для термінів базового рівня експлікація слугує засобом первинного ознайомлення, проте для термінів новітніх технологій (*frontier technologies*) це єдиний спосіб забезпечення термінологічної точності, через відсутність сталих еквівалентів.

Наприклад:

- *prompt engineering* – інженерія запитів (процес розробки та оптимізації текстових інструкцій для отримання якісних відповідей від ШІ-моделей);
- *serverless* – безсерверні обчислення (модель розробки, де провайдер автоматично керує інфраструктурою, дозволяючи розробнику фокусуватися лише на коді);
- *Zero-trust* – архітектура «нульової довіри» (підхід до кібербезпеки, що базується на принципі відсутності автоматичної довіри до будь-якого користувача чи пристрою);
- *RAG (Retrieval-Augmented Generation)* – генерація з доповненням пошуком (метод покращення відповідей LLM шляхом динамічного підключення зовнішніх баз даних).

Підсумовуючи викладене, описовий переклад є ефективним інструментом передачі значення ІТ-термінів, однак його застосування має бути виваженим і залежить від рівня підготовки реципієнтів та контексту використання.

2. Еквівалентний переклад [10] – це спосіб, що передбачає використання прямих відповідників у мові перекладу, які повністю або максимально точно передають значення терміна мови оригіналу. У сфері ІТ такий підхід є одним із найефективніших, оскільки значна частина термінології вже має усталені українські відповідники, що забезпечує точність і однозначність професійної комунікації. Еквівалентний переклад широко застосовується у випадках, коли терміни закріплені у фаховій практиці та стандартизовані. Це особливо важливо в освітньому процесі, оскільки сприяє формуванню єдиної терміносистеми та полегшує засвоєння матеріалу здобувачами освіти. Наприклад:

- *database* – база даних;
- *operating system* – операційна система;
- *network* – мережа;
- *server* – сервер;
- *user interface* – інтерфейс користувача;
- *programming language* – мова програмування;
- *file system* – файлова система;
- *data processing* – обробка даних.

Також еквівалентний переклад застосовується до дешифрування поширених абревіатур:

- *SaaS (Software as a Service)* — програмне забезпечення як послуга;
- *IDE (Integrated Development Environment)* — інтегроване середовище розробки;

- *VPN (Virtual Private Network)* — віртуальна приватна мережа;
- *CI/CD (Continuous Integration/Continuous Deployment)* — безперервна інтеграція та безперервне розгортання.

Таким чином, еквівалентний переклад є одним із найбільш продуктивних способів передачі англomовної ІТ-термінології, оскільки дозволяє зберігати точність, лаконічність і відповідність ustalеним нормам фахового мовлення.

3. Калькування (дослівний переклад) [10] – це спосіб перекладу, за якого структура та складові елементи терміна мови оригіналу відтворюються в мові перекладу шляхом морфемного або лексичного копіювання. У сфері ІТ цей прийом є досить продуктивним для складення термінів із прозорою семантикою, які можуть бути адекватно передані через пряме відтворення їхніх складників.

Калькування особливо ефективно для складених термінів, де значення формується шляхом поєднання окремих лексичних елементів. Воно сприяє збереженню семантичної структури терміна та водночас забезпечує його зрозумілість для користувачів. Однак, надмірне калькування може призводити до появи неприродних або громіздких конструкцій. Прикладами калькування можуть слугувати:

- *artificial intelligence* – штучний інтелект;
- *cloud storage* – хмарне сховище;
- *data warehouse* – сховище даних;
- *machine learning* – машинне навчання;
- *neural network* – нейронна мережа;
- *operating system kernel* – ядро операційної системи;
- *database management system* – система управління базами даних;
- *information security* – інформаційна безпека.

Відтак, калькування є важливим способом перекладу англomовної ІТ-термінології, що дозволяє відтворювати структуру і зміст термінів, проте потребує урахування норм мови перекладу та контексту їхнього використання.

4. Транскрибування та транслітерація [10] – це спосіб перекладу, за якого звукова та/або графічна форма англomовного ІТ-терміна передається засобами української мови. У цьому випадку термін фактично запозичується без зміни значення, але адаптується до фонетичних і орфографічних норм мови перекладу.

У сфері ІТ цей спосіб є надзвичайно поширеним, оскільки значна частина термінів не має повних або ustalених українських відповідників, особливо коли йдеться про назви технологій, програм, мов програмування чи новітніх інструментів. Транскрибування і транслітерація дозволяють

швидко інтегрувати нові поняття у професійний дискурс, однак водночас можуть ускладнювати розуміння для нефахівців. Наприклад:

- *server* – сервер;
- *browser* – браузер;
- *router* – роутер;
- *framework* – фреймворк;
- *database* – база даних (поряд із нормативним «база даних»);
- *script* – скрипт;
- *plugin* – плагін;
- *startup* – стартап;
- *backend* – бекенд;
- *frontend* – фронтенд.

Зважаючи на це, транскрибування та транслітерація є ефективними засобами передачі англомовної ІТ-термінології, що відповідають тенденції інтернаціоналізації науки і технологій. Водночас використання цих перекладацьких прийомів має бути виваженим. У випадках, коли існують усталені українські відповідники, доцільніше надавати перевагу еквівалентному перекладу з метою розвитку національної терміносистеми та полегшення засвоєння термінів в освітньому процесі.

Фонетична мімікрія [8] виступає не просто механічною адаптацією-транслітерацією, а свідомою лінгвокреативною стратегією, що дозволяє «приручити» іншомовну лексему через певне уподібнення та вже наявні в українській мові слова. Хоча пріоритетом в освітньому процесі залишається опанування еквівалентного перекладу та офіційної терміносистеми, розуміння цих моделей є важливим для професійної соціалізації. Серед фонетичної мімікрії виокремлюємо приклади:

1) асиміляції співзвучності, що створює ефект мовної гри:

- *motherboard* — «мамка»: поєднання прямого перекладу та фонетичної схожості у демінутивній формі;
- *hard drive* — «харциз»: накладання архаїчного слова «розбійник», що додає терміну експресії;
- *Jenkins* — «Женька» / «Євген»: антропоморфізація популярного інструменту CI/CD;

2) повної мімікрії:

- *button* — «батон» (клавіша);
- *ICQ (I seek you)* — «аська»;
- *unerase* — «енурез» (відновлення видалених файлів);
- *windows* — «вінця» (адаптація до розмовного стилю та буквального перекладу «вікно»);
- *Corel Draw* — «король дров» або «кольорові дрова»;

3) часткової мімікрії:

- *home page* — «хом'як»;
- *Internet Explorer (IE)* — «віслючок»;
- *variable* — «варіабла»: асоціація з українською «змінною» через жіночий рід.

- *bug* — «бага»: додавання голосного полегшує вимову та змінює рід;

4) субституції фонем:

- *Thread* — «тред» (заміна [θ] на [t]);
- *hardware* — «хардвер» (заміна [w] на [v]);
- *Google* — «тугл» (заміна [g] на [r]);
- *backup* — «бекап» (заміна [æ] на [a]).

У контексті освітнього процесу у закладах вищої освіти розглянуті способи перекладу англomовної ІТ-термінології можуть виступати важливим інструментом формування професійної та перекладацької компетентності.

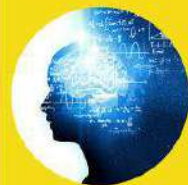
Отже, викладачеві доцільно не лише подавати готові відповідники термінів, а й формувати у здобувачів вищої освіти здатність самостійно визначати доцільний спосіб перекладу залежно від контексту, типу тексту та комунікативної ситуації. На початкових етапах ефективним є використання описового перекладу. Результати пілотного опитування серед здобувачів вищої освіти 1-4 курсів освітньої програми «Прикладна лінгвістика (англійська мова)» з метою перевірки ефективності запропонованих стратегій засвідчили, що пріоритетне використання методу експлікації на початковому етапі підвищило рівень розуміння технічних процесів на 30% порівняно з механічним засвоєнням транслітерованих форм. Такий підхід дозволяє викладачеві подати розгорнуте семантичне наповнення терміна, що забезпечує формування цілісного концептуального образу поняття. Наприклад:

- *caching* – тимчасове зберігання даних для пришвидшення доступу до них;

- *scalability* – здатність системи ефективно працювати при зростанні навантаження;

- *containerization* – технологія ізоляції застосунків у незалежних середовищах виконання.

Такий підхід допомагає усвідомити зміст терміна ще до його формального закріплення. На наступних етапах навчання пріоритет варто надавати еквівалентному перекладу, що забезпечує точність і відповідність професійним стандартам. Студенти повинні опанувати усталені українські відповідники, які активно використовуються у фаховій літературі та документації. Зокрема:

- *encryption* – шифрування;
- *database query* – запит до бази даних;
- *access control* – контроль доступу;
- *data structure* – структура даних.

Це сприяє формуванню єдиної терміносистеми та підвищує рівень професійної комунікації.

Калькування доцільно застосовувати як інструмент аналізу складених термінів, що дозволяє зрозуміти внутрішню логіку їх побудови. Завдяки цьому вони можуть самостійно інтерпретувати нові терміни. Наприклад:

- *distributed system* – розподілена система;
- *real-time processing* – обробка в реальному часі;
- *data pipeline* – конвеєр обробки даних;
- *decision tree* – дерево рішень.

Такий підхід розвиває аналітичні навички та сприяє глибшому засвоєнню лексики.

Водночас транскрибування та транслітерація допомагають здобувачам вищої освіти орієнтуватися в інтернаціональній ІТ-термінології, яка широко представлена в сучасному професійному середовищі. Багато термінів використовуються у запозиченому вигляді, і їх знання є необхідним для роботи з автентичними джерелами. Наприклад:

- *debugger* – дебагер;
- *compiler* – компілятор;
- *repository* – репозиторій;
- *emulator* – емулятор;
- *tokenizer* – токенайзер.

Таким чином, поєднання різних способів перекладу з урахуванням етапу навчання дозволяє не лише ефективно засвоювати англійську ІТ-термінологію, а й формує здатність самостійно працювати з нею у професійній діяльності.

Особливої уваги в освітньому процесі потребує розвиток навичок критичного аналізу термінів, оскільки саме це забезпечує не механічне запам'ятовування, а усвідомлене використання термінології у професійному середовищі. Здобувачі вищої освіти мають навчитися не лише перекладати терміни, а й оцінювати адекватність різних варіантів перекладу, враховуючи контекст, сферу застосування та усталеність відповідника. З цією метою доцільно використовувати спеціально розроблені завдання, спрямовані на порівняння перекладацьких рішень і аргументацію власного вибору.

Ефективними є завдання на зіставлення кількох варіантів перекладу одного терміна з подальшим обговоренням їх доцільності (наприклад,

здобувачам пропонується термін *deployment* і кілька варіантів перекладу – «розгортання», «впровадження», «запуск системи» і їм необхідно визначити, який варіант є найбільш точним у контексті розробки програмного забезпечення та пояснити свій вибір). Такі вправи розвивають уміння враховувати професійний контекст і уникати буквальних, але неточних перекладів.

Доцільним є також використання завдань на аналіз помилкових або невдалих перекладів (наприклад, здобувачам пропонується фрагмент інтерфейсу або документації, де термін *validation* перекладено як «валідація», «перевірка», «підтвердження» і їм необхідно визначити, який варіант є найбільш доречним у контексті обробки даних і чому). Такий підхід сприяє формуванню критичного мислення та уважності до термінологічних нюансів.

Важливе місце посідають завдання з автентичними матеріалами, які максимально наближені до реальної професійної діяльності (наприклад, здобувачам пропонується фрагмент документації API, де містяться терміни *endpoint*, *request payload*, *response body* і їм необхідно перекласти ці лексичні одиниці українською мовою та пояснити, який спосіб перекладу було застосовано і чому). Це дозволяє працювати з реальною ІТ-лексикою та розуміти її функціонування в контексті. Високу дидактичну цінність мають завдання на переклад із коментарем (наприклад, здобувачам пропонується перекласти уривок технічної інструкції, використовуючи різні перекладацькі стратегії, та пояснити свій вибір для кожного терміна, наприклад *scalability*, *throughput*, *latency*). Такі вправи формують здатність свідомо застосовувати перекладацькі трансформації.

Крім того, доцільно використовувати завдання на створення власних глосаріїв (здобувачі вищої освіти працюють із науковою статтею або технічною документацією, виписують ключові терміни, пропонують їх переклад і коротке пояснення, а також зазначають, який спосіб перекладу було використано). Це сприяє систематизації знань і формуванню індивідуального термінологічного ресурсу.

Необхідно зауважити, що важливим у підготовці фахівців у цій галузі є інтегрований підхід до навчання, за якого англomовна ІТ-термінологія засвоюється не ізольовано, а у тісному зв'язку з фаховими дисциплінами, такими як програмування, комп'ютерні мережі, бази даних, кібербезпека тощо. Це означає, що терміни вводяться і закріплюються безпосередньо в процесі вивчення професійного матеріалу, а не як окремий лексичний блок. Такий підхід сприяє формуванню міцних асоціативних зв'язків між терміном і його функціональним значенням, що значно підвищує рівень його засвоєння.

Важливим компонентом цього підходу є також активне використання цифрових ресурсів, які відображають сучасний стан ІТ-галузі. Зокрема, доцільно залучати спеціалізовані онлайн-госарії та словники, що допомагають перевіряти значення термінів і їх переклади (наприклад, здобувачам пропонується знайти у професійному глосарії визначення терміна *throughput*, порівняти кілька варіантів перекладу та обрати найбільш адекватний). Не менш важливою для здобувачів є робота з технічною документацією (наприклад, інструкції до бібліотек або опис функцій, де аналізуються терміни *authentication token*, *rate limit*, *request header* і визначається їхня роль у системі).

Ефективним є також використання сучасних онлайн-платформ та репозиторіїв (студенти працюють із описами проєктів, читають README-файли, знаходять нові терміни, перекладають їх і пояснюють значення у контексті). Це дозволяє їм взаємодіяти з автентичними матеріалами, які використовуються у реальній професійній діяльності. Такий підхід сприяє самостійній детекції нових терміноодиниць та їхній інтерпретації безпосередньо в контексті технологічного процесу. Окрему роль в оптимізації освітнього процесу відіграє інтеграція САТ-інструментів та моделей штучного інтелекту [5], оскільки їхнє використання не лише відповідає актуальним вимогам ІТ-індустрії, а й дозволяє студентам опанувати навички постредагування машинно-генерованого перекладу та термінологічного менеджменту в цифровому середовищі.

Висновки. Англomовна ІТ-термінологія є динамічною та багаторівневою системою, яка не лише відображає сучасний стан розвитку інформаційних технологій, а й слугує фундаментом для ефективної професійної комунікації. Її функціонування характеризується високим ступенем інтернаціоналізації, активними процесами запозичення та варіативністю перекладу, що зумовлює необхідність системного підходу до її вивчення та інтерпретації. У ході дослідження було з'ясовано, що досягнення адекватності та точності перекладу ІТ-термінів забезпечується використанням різних перекладацьких стратегій, зокрема описового перекладу, еквівалентного перекладу, калькування, транскрибування та транслітерації. Вибір конкретного способу повинен ґрунтуватися на аналізі контексту, рівня когнітивної підготовки здобувачів освіти та конкретних комунікативних потреб фахівця.

Ефективність цього процесу залежить від синергії фундаментальної теоретичної бази та активного залучення автентичних цифрових ресурсів (професійних репозиторіїв, документації API). Перспективним напрямом подальших досліджень є інтеграція навичок промпт-інжинірингу в освітній процес, що сьогодні є невід'ємною складовою професійної спроможності фахівця в умовах стрімкого розвитку штучного інтелекту.

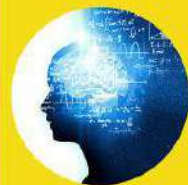

Література:

1. Basturkmen, H. Is ESP a materials and teaching-led movement? *Language Teaching*, 54(4). 2021. P. 491–501.
2. Brett Becker. The Roles and Challenges of Computing Terminology in Non-Computing Disciplines. In *United Kingdom and Ireland Computing Education Research conference. (UKICER '21), September 2–3, 2021, Glasgow, United Kingdom*. ACM, New York, NY, USA. 2021. 7 p.
3. Cabré, Maria Teresa. *Terminology: Theory, methods, and applications*. Vol. 1. John Benjamins Publishing, 1999. 247 p.
4. Glossary of IT Terms. URL: <https://www.dataprise.com/it-glossary/>
5. Lewandowska-Tomaszczyk, Barbara & Pawłowski, Grzegorz. Testing ChatGPT on Terminology Generation, *Definitions: Translation, and Ontology Creation in German, English and Polish. Research in Language*. 23. 2025. P. 320-340.
6. Nida, F., Jiguang, J., & Azizah, S. N. Exploring Computer Science Students' Skill In Translating Technology and Computer Terminologies. *JEELS (Journal of English Education and Linguistics Studies)*, 10 (1). 2023. P. 77–95.
7. Wüster, E. The Wording of the World Presented Graphically and Terminologically. *Terminology*, 9 (2). 2003. P. 269–297.
8. Гончарук О. В. Фонетична мімікрія як стратегія адаптації англomовних запозичень в українському IT-дискурсі. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (216)*. Кропивницький : Видавничий дім «Гельветика», 2026. С. 127–133.
9. Завадська В. В. Коли «вікно» не є вікном, або ще раз про сучасну українську IT-термінологію. *Українське мовознавство : міжвідомчий науковий збірник (Вип. 43)*. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2013. С. 20–26.
10. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. *Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
11. Номировський В., Лебедева, А. Особливості перекладу англійських абревіатур і скорочень у галузі комп'ютерних технологій українською мовою. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Кропивницький : Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 175–179.
12. Суїма І. П., Новікова О. В. IT лексика як компонент професійної цифрової комунікації. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (216)*. Кропивницький : Видавничий дім «Гельветика», 2026. С. 57–62.
13. Ходарева І.М., Ляшенко А. Особливості перекладу термінів сфери інформаційних технологій. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна лінгвістика і освіта»*. Київ, 2020. С. 133–142.

References:

1. Basturkmen, H. (2021). Is ESP a materials and teaching-led movement? *Language Teaching*, 54(4), 491–501.
2. Becker, B. (2021). The roles and challenges of computing terminology in non-computing disciplines. *Proceedings from UKICER '21: United Kingdom and Ireland Computing Education Research Conference, September 2–3, 2021, Glasgow, United Kingdom*. ACM. <https://doi.org/10.1145/3477911.3477927>
3. Cabré, M.T. (1999). *Terminology: Theory, methods, and applications* (Vol. 1). John Benjamins Publishing.

4. Glossary of IT Terms. (n.d.). dataprise.com. Retrieved from <https://www.dataprise.com/it-glossary/>

5. Lewandowska-Tomaszczyk, B., & Pawłowski, G. (2025). Testing ChatGPT on terminology generation. *Definitions: Translation, and ontology creation in German, English and Polish. Research in Language*, 23, 320–340.

6. Nida, F., Jiguang, J., & Azizah, S.N. (2023). Exploring computer science students' skill in translating technology and computer terminologies. *JEELS (Journal of English Education and Linguistics Studies)*, 10(1), 77–95.

7. Wüster, E. (2003). The wording of the world presented graphically and terminologically. *Terminology*, 9(2), 269–297.

8. Honcharuk, O.V. (2026). Fonetychna mimikriia yak stratehiia adaptatsii anhlomovnykh zapozychenj v ukrainskomu IT-dyskursi [Phonetic mimicry as a strategy for adapting English borrowings in Ukrainian IT discourse]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky – Scientific Notes. Series: Philological Sciences*, 216, 127–133. Kropyvnytskyi: Vydavnychi dim «Helvetyka» [in Ukrainian].

9. Zavadzka, V.V. (2013). Koly «vikno» ne ye viknom, abo shche raz pro suchasnu ukrainsku IT-terminolohiiu [When a 'window' is not a window, or once more about modern Ukrainian IT terminology]. *Ukrainske movoznavstvo: mizhvidomchy naukovyi zbirnyk – Ukrainian Linguistics: Interdisciplinary Scientific Collection*, 43, 20–26 [in Ukrainian].

10. Karaban, V.I. (2002). Pereklad anhliiskoi naukovo i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian].

11. Nomyrovskiy, V., & Lebedieva, A. (2024). Osoblyvosti perekladu anhliiskykh abreviatur i skorochen u haluzi kompiuternykh tekhnolohii ukrainskoiu movoiu [Peculiarities of translating English abbreviations and acronyms in the field of computer technologies into Ukrainian]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky – Scientific Notes. Series: Philological Sciences*. Kropyvnytskyi: Vydavnychi dim «Helvetyka» [in Ukrainian].

12. Suima, I.P., & Novikova, O.V. (2026). IT leksyka yak komponent profesiinoi tsyfrovoi komunikatsii [IT vocabulary as a component of professional digital communication]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky – Scientific Notes. Series: Philological Sciences*, 216, 57–62. Kropyvnytskyi: Vydavnychi dim «Helvetyka» [in Ukrainian].

13. Khodarieva, I.M., & Liashenko, A. (2020). Osoblyvosti perekladu terminiv sfery informatsiinykh tekhnolohii [Peculiarities of translating information technology terms]. *Materialy mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii «Suchasna linhvistyka i osvita» – Proceedings of the International Scientific and Practical Conference «Modern Linguistics and Education»*. (pp. 133–142). Kyiv [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 15.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.04.2026